

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulos 3 on erittäin tärkeä. Siinä tulisi kuitenkin vahvemmin painottaa koko julkisen sektorin uudistumiskykyä ja osaamisen kasvattamista. Erityisesti pienemmillä kunnilla ja muilla pienillä julkisen sektorin toimijoilla on suuri riski jäädä jälkeen kehittyvien teknologioiden omaksumisessa.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on kannatettava, mutta edellyttää koko osaamisketjun vahvistamista, ei vain huippuosaajiin kohdistuvia toimia. Pitkäjänteinen panostus tutkimukseen, koulutukseen ja TKI-ekosysteemeihin on ratkaisevaa. Tavoitteessa 3 painotetaan huomattavan paljon huippuosaajien roolia edelläkävijyyden synnyttämisessä. Vaikka huippuosaajat ovat elimellinen osa teknologia-alan edelläkävijyyttä, tulee koko osaamisketjun olla vahva tavoitteeseen pääsemiseksi.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Edelläkävijyyden rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, joka edellyttää vahvaa panostusta tieteelliseen perustutkimukseen. Yksittäistä huippuosaajien rekrytointi ei yksin riitä edelläkävijyyden synnyttämiseen, vaan osaamisen tulee olla vahvaa kautta linjan ja TKI-toiminnan resursointi vähintään verrokkimaiden tasolla.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat tärkeitä datan saatavuuden ja laadun varmistamiseksi. Niissä painottuu kuitenkin liikaa pelkän tekoälykehittämisen datavaatimukset. Datan saatavuus ja laatu sekä sitä tukevat datainfrastruktuurit ovat digitaalisessa yhteiskunnassa kaiken toiminnan perusta. Etenkin julkisen

hallinnon tieto on usein hajallaan useissa järjestelmissä. Julkisen hallinnon datanhallintaa tulee määrätietoisesti kehittää niin, että niin kunnissa, hyvinvointialueilla kuin valtionhallinnossakin on käytössä tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat ratkaisut laadukkaan datan tuottamiseen, hyödyntämiseen ja soveltuvin osin avoimeen julkaisemiseen. Näin varmistetaan paitsi palvelujen tehokas tuottaminen, myös lisäarvon tuottaminen julkisesti tuotetulla datalla muualla silloin kuin se on tietosuoja- ja turvallisuusvaatimukset huomioiden mahdollista. Avaintuloksessa 3 mainitaan paikkatietodatan merkitys ilmastotyössä sekä erilaisissa valvonta- ja tilannekuvatarkoituksissa. Paikkatietodatalla on kuitenkin huomattavasti tätä laajempi potentiaali kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa, ja datan sijaintikomponentin tarkkuudesta, standardienmukaisuudesta ja tietoturvallisesta tallentamisesta tulee huolehtia kautta linjan.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tavoitteessa painotetaan myös digitalisaation ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. Nämä eivät kuitenkaan näy avaintuloksissa samalla painoarvolla. Avaintulosten tulisi sisältää vahvempia kirjauksia datakeskusten energiatehokkuudesta ja digitaalisen infrastruktuurin kiertotaloudesta.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tavoite ja avaintulokset ovat otsikkotasolla hyviä ja perusteltuja. Avaintuloksista puuttuu kuitenkin konkretiaa ja käytännön toimia tavoitteisiin pääsemiseksi. Pk-yritysten hidasta digitalisaation ja datatalouden hyödyntämistä ei ratkaista sääntelyä sujuvoittamalla, vaan konkreettisilla tukiohjelmilla ja yritysrahoituksen suuntaamisella. Tukitoimia tulee suunnata erityisesti digitaalisten kuluttajapalvelujen kehittämiseen ja kaupallistamiseen, koska niiden globaali markkinapotentiaali on menestyneen tuotteen kohdalla huomattavan suuri.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Yritysten TKI-toiminnan tulee painottua vahvemmin tavoitteessa myös otsikkotasolla. Yritysten tuottavuuden ja kilpailukykyyn kasvu on suurelta osin lähtöisin innovatiivisista tuotteista ja palveluista, eikä tähän päästä ilman nykyistä selvästi vahvempaa panostusta TKI-toimintaan ja korkeakouluysteistyöhön, kuten avaintuloksissakin todetaan.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin tärkeä julkisten palvelujen tuottavuuden ja asiakaslähtöisyyden parantamiseksi. Elämäntapahtumalähtöinen kehittäminen tukee sujuvaa asiointia ja vähentää hallinnollista taakkaa. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa kuntien ja hyvinvointialueen koko ja moninaisuus korostaa yhteentoimivuuden merkitystä. Yhtenäiset tietomallit ja rajapinnat ovat edellytys tekoälyn ja automaation hyödyntämiselle. Tavoite tukee myös kaksikielisten ja saavutettavien palvelujen kehittämistä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Elämäntapahtumalähtöisten digitaalisten palvelujen tuottamisessa kunnilla ja hyvinvointialueilla on hyvin suuri rooli. Kokemus osoittaa, että eri toimijoiden digitaalisia palveluja on vaikea sovittaa yhteen vain yhteistyötä koordinoimalla, vaan integrointihalukkuuden tulee lähteä organisaatioiden omista tarpeista. Tämän tulee näkyä vahvemmin ensimmäisen avaintuloksen kuvauksessa. Toisen avaintuloksen tavoite yhteentoimivista tietovirroista on erittäin tärkeä, ja sen tulee näkyä selvemmin myös infrastruktuuriin ja dataan liittyvissä tavoitteissa. Suuri osa paikallis- ja aluehallinnon datasta on yhä hajanaista ja eri tietomalleja hyödyntävää. Datan yhteentoimivuuden varmistaminen vaatii paljon kalliita toimenpiteitä erityisesti kunnissa. Kunnat tarvitsevatkin valtion tukea yhteentoimivuuden vahvistamiseksi, kuten esimerkiksi Ryhti-hankkeen toimeenpano on osoittanut. Tämän tulee näkyä selvemmin avaintulosten kuvauksissa. Kolmannen avaintuloksen toteutuminen on kriittisen tärkeä tavoitteen hyötyjen saavuttamiseksi, ja sen toimeenpanoon tulee kiinnittää erityistä huomiota

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Digitaalisen suvereniteetin vahvistaminen on erittäin tärkeä tavoite. Avaintuloksissa on erinomaisesti tunnistettu yhteys suvereniteetin ja tuottavuuden välillä niin, ettei suvereniteettia haeta tilanteissa, joissa se ei ole tarkoituksenmukaista. Erityisesti kuntien toiminnan kannalta on

tärkeää, että digitaalisen suvereniteetin vaatimusta ei vain lainsäädännöllisesti säilytetä yksittäisille toimijoille, vaan suvereniteettia edellyttäviä digitaalisia palveluita kehitetään yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa kustannusten hallitsemiseksi.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite vastaa julkisen sektorin tuottavuus- ja resurssihaasteisiin. Tekoälyn hyödyntäminen edellyttää laadukasta dataa, osaamista ja yhteisiä periaatteita. On tärkeää, että myös kunnat ja pienemmät toimijat kykenevät hyödyntämään ratkaisuja. Painopisteen tulee siirtyä yksittäisistä kokeiluista skaalautuviin toimintamalleihin. Eettisyys, läpinäkyvyys ja ihmisen rooli päätöksenteossa ovat keskeisiä luottamuksen säilyttämiseksi. Tavoitteessa tekoälyagenttien laajempi hyödyntäminen julkisen sektorin toiminnassa nähdään pitkän aikavälin tavoitteena. Tekoälyratkaisut kehittyvät kuitenkin niin nopeasti, että digikompassissa tulee varautua hallinnon agenttisiin toimintamalleihin myös lyhyellä aikavälillä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Julkishallinnon datan avaaminen säädösten puitteissa ja kokonaisturvallisuus huomioiden on tärkeä ja kannatettava tavoite. Yhtä tärkeää julkishallinnon tuottavuuden näkökulmasta on myös ei-avoimen datan tarkoituksenmukainen ja tietoturvallinen jakaminen avoimesti viranomaisten kesken eri sektoreilla ja hallinnon tasoilla. Tämä tarve tulee tuoda vahvemmin esiin toisen avaintuloksen kuvauksessa.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Poikkihallinnollinen yhteistyö on erittäin tärkeää digitalisaation ja dataintensiivisten teknologioiden hyötyjen saavuttamisessa. Selotekoluonnoksessa painottuu kuitenkin liikaa valtionhallinnon sisäisen yhteistyön varmistaminen. Paljon tätä suurempi haaste on koko julkisen sektorin digitaalisen yhteiskehittämisen vahvistaminen. Nimenomaan siihen tarvitaan uusia johtamistapoja, sillä toimintatapojen uudistamisen tulee lähteä organisaatioiden omasta tarpeesta ja halusta, eikä sitä voida johtaa ylhäältä alas suuntautuvalla säädösohjauksella. Tarvitaan aitoa yhteistoimintaa ja eri

toimijoiden tarpeet ymmärtävää vuoropuhelua kaikkien hallinnon tasojen ja eri sektoreiden välillä, jotta digikompassi saavuttaa tavoitteensa.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Ei kommentoitavaa

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Vaikuttavuuden monitahoisesta luonteesta johtuen sen mittaaminen yksittäisillä mittareilla on haastavaa ja epäluotettavaa. Avaintulosten mittarit kokonaisuutena antavat kuvaa vaikuttavuudesta, mutta tärkeää on tehdä myös laadullista arviointityötä digikompassin aikaansaamista yhteiskunnallisista muutoksista

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

Ei kommentoitavaa

Turvallisuus ja resilienssi

Ei kommentoitavaa

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

Ei kommentoitavaa

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

Ei kommentoitavaa

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

Ei kommentoitavaa

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Ei kommentoitavaa

Uudet teemat

Tekoäly

Ei kommentoitavaa

Turvallisuus

Ei kommentoitavaa

Hyvinvointi

Ei kommentoitavaa

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Ei kommentoitavaa

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Suomen digitaalisen kompassin päivitetty versio tarjoaa kattavan ja digitalisaation eri näkökulmat hyvin huomioivan strategisen kokonaisuuden digitalisaation kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Digikompassissa tulee kuitenkin vahvemmin tuoda esiin julkisen hallinnon eri tasojen tarpeet digikehittämisessä. Erityisesti pienten kuntien ja muiden pienten julkishallinnon organisaatioiden saaminen mukaan yhteiseen digikehittämiseen on tärkeää digikompassin tavoitteiden saavuttamiseksi kaikkien kansalaisten hyödyksi.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Vasanen Antti
Varsinais-Suomen liitto